

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

NOWY BROWINIEC

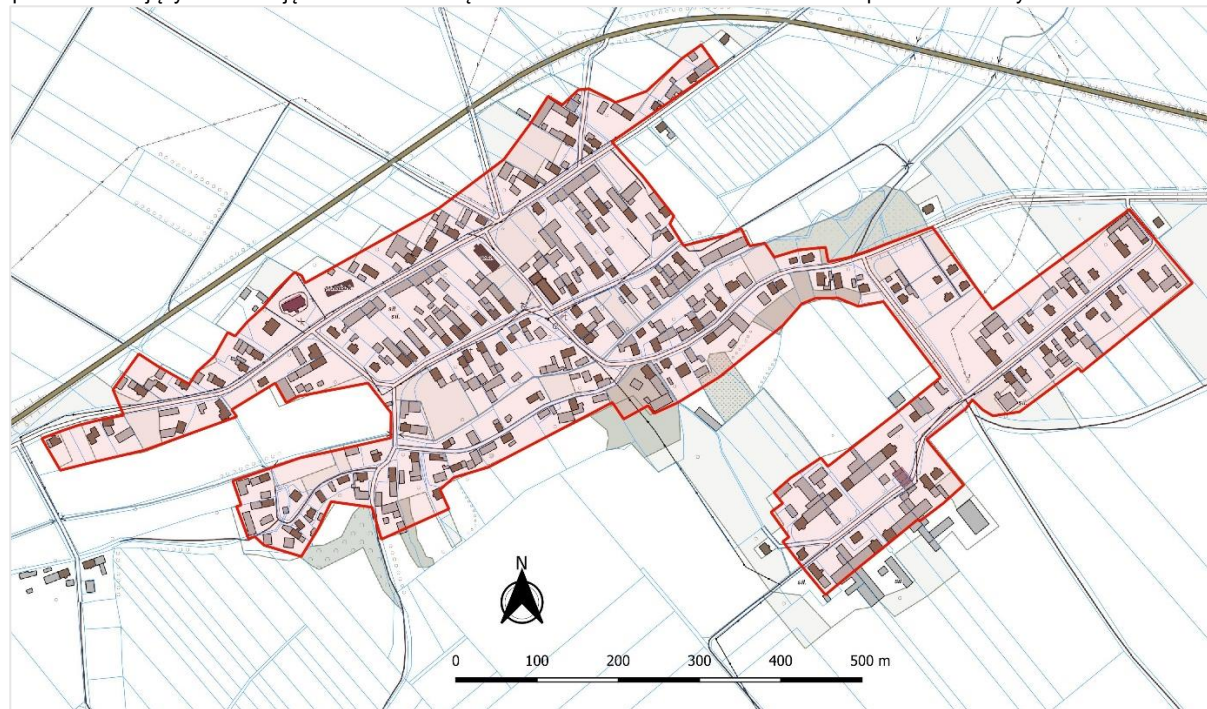
1. Nazwa

UKŁAD RURALISTYCZNY

2. Czas powstania

XIV w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

ul.

dz. nr

5. Przynależność administracyjna

Województwo **OPOLSKIE**

Powiat **PRUDNICKI**

Gmina **LUBRZA**

6. Formy ochrony

Nr rejestru zabytków:

MPZP:

8. Historia, opis i wartości

Wieś wzmiankowana w dokumentach historycznych w roku 1379 pod nazwą PROFENCZ, pochodząca z 1232 roku. Następnie w roku 1534 jako BROWINITZ. Pierwotne siedlisko to niewielka ulicówka z zabudową sytuowaną po północnej stronie głównej ulicy wiejskiej (jednostronnie), przebiegającej wzdłuż północnego skraju doliny cieku wodnego (Potoku Browinieckiego). Ulica ta utraciła swoją rangę na rzecz historycznej drogi zastodolnej biegnącej od północy, stanowiącej obecnie główną ulicę wiejską. W XIX wieku wybudowano przy niej kościół i później szkołę, a południową jej pierzeję w dalszym ciągu stanowi zwarty zespół stodół związanych z genetycznym układem przestrzennym wsi kmiecej. Układ wsi obecnie to wielodrożnica uzupełniona zabudową rolną i mieszkaniową sytuowaną w dolinie cieku wodnego, po południowej stronie historycznej ulicy wiejskiej. Na drugim jego brzegu (południowym) powstał zespół zabudowy o układzie łańcuchowym, dostosowanym do konfiguracji wysokiego brzegu doliny. Kolejnym elementem przestrzennym wsi jest zespół zabudowy folwarcznej, usytuowanej na wzniesieniu po południowej stronie wsi kmiecej wraz z sąsiednią zabudową rolno-robotniczą z okresu międzywojennego. Większość obecnej zabudowy powstała w 2 połowie XIX i na początku XX wieku w ramach starszego rozplanowania zagród.

Składa się między innymi z zagród w których wyróżniają się budynki mieszkalne i mieszkalno – gospodarcze, w większości ustawione szczytem do ulicy. Budynki nakryte wysokimi dwuspadowymi lub naczółkowymi dachami. We fragmencie wsi - pierwotnej ulicówki zachowane obszerne stodoły zamykają wewnętrzny podwórzec, zaś budynki mieszkalne i gospodarcze sytuowane są w pierwszej linii zabudowy i w rzucie tworzą zagrody w rzucie literę „L” lub „U”, znaczna część budynków inwentarskich o jednorodnej formie architektury z ceglanym wystrojem elewacji w parterze. We wsi ulice były brukowane, w tej technice zachowana droga prowadząca do folwarku. Zachowane relikty budynków gospodarczych w konstrukcji szkieletowej.

Wartościowy układ zabudowy o niejednorodnej strukturze związanej z historycznym rozwojem wsi, mimo pojedynczych obiektów współczesnych i modernizacji części zagród w tym przebudowy elewacji i dachów, zachowany jest historyczny charakter miejscowości posiadający wartości zabytkowe.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Dobrze zachowany układ przestrzenny: czytelny układ tradycyjnych zagród, głównie częściowo przekształcone budynki mieszkalne. Stan techniczny zróżnicowany, w zależności od użytkowania obiektu (nieużytkowane popadają w ruinę), część budynków zmodernizowana. Najstarsze i najcenniejsze budynki zagrożone rozbiórkami ze względu na zły stan techniczny.

Zachowanie charakterystycznych elementów: utrzymania linii zabudowy, brył budynków (szczytowe usytuowanie, kąty nachylenia połaci dachowych, brak wysuniętych w szczytach okapów bądź naczółki, dachówka w kolorze ceglonym lub szarym), tradycyjna kolorystyka elewacji z detalem (kolorystyka naturalnego tynku, ściany bielone, ewentualnie pastelowe), zachowanie ceglanych elewacji budynków gospodarczych. W przypadku złego stanu technicznego poszczególnych obiektów dopuszczenie do wymiany substancji budowlanej z zachowaniem w/w wytycznych. Należy zachować brukowaną drogę, prowadzącą do folwarku.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Iwona Solisz

listopad 2020r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków